

Den danske Slavehandels Historie,

af

C. Alberti,

Cand. juris.

Forste Afsnit, indtil 1754.

Europæerne have ikke gjort Begyndelsen med den Menneskehandel, for hvilken Africa endnu er Skuepladsen. I Aarhundreder forend Africas Kyster bleve bekendte for europæiske Opdagere, hentede Beboerne af Nordafrika store Masser af Slaver fra det Indre af denne Verdensdel. Men saa snart Europæerne havde gjort Bekendtskab med Africas vestlige Kyster, tøvede de ikke med, for deres Bedkommende, at paaføre disse Landes Indbyggerne Slaveriets Nag. Næsten et halvt Aarhundrede før Amerikas Opdagelse dreve Portugiserne Slavehandel paa de vestafricanske Kyster. Men det var dog først en Tid efter at Amerika var opdaget, og efter at Europæerne i deres første amerikanske Colonier — de større vestindiske Der — havde for den største Deel enten udryddet eller fordrevet de Indfødte, at Slavehandelen fik sin første lovlige Sanction 1517 af Keiser Carl V. og sin store historiske Betydning for Europæerne.

Den Skinsyge, hvormed Portugiserne, som først havde besat Africas Kyster, vaagede over Enebesiddelsen af den africanske Handel, navnlig af Slavehandelen, holdt længe Europas øvrige handlende Nationer borte fra denne. Englænderne trængte først frem til Guinea i Midten af det 16de Aarhundrede, Hollænderne ved Udgangen af dette Aarhundrede,

og Fransmandene endelig først noget ind i det 17de Aarhundrede. Paa disse fulgte Gurländerne, og dernæst de Svenske. Allerede 1649 oprettedes et svensk Compagnie for den africanse Handel. Det var da ikke underligt, at der allerede et Par Aar ind i Frederik den Andens Regerings-Tid omtales Danske, som dreve Handel paa Guinea. Den dansk-africanse Handel havde uden Tvivl dog ikke nogen Sanction af Regieringen. Formodentlig have de første Danske, som besøgte Guinea, været Eventyrere ligesom de første Engländerne og Hollændere, der vovede sig til disse lidet bekiendte Egne. Det varede imidlertid ikke længe, inden de Danske fik Fodfæite paa Guinea-kysten. Under Krigen mellem Carl Gustav og Frederik III. 1657—58 gif Directeuren for det navnte svenske Compagnie, en Mand ved Navn Henrik Carloff, i dansk Tieneste som Kaper, og erobrede 1658 det svenske Hovedfort Carolusberg ved Cap Corso, med Tilliggende, i Guinea. Skiondt Danmark strax mistede dette Fort, vedblev dog dets Herredømme paa Kysten, da det paa samme Tid erhvervede sig andre Forter, saasom Frederiksberg og Christiansborg, hvilke Besiddelser i Tidens Løb deels tabtes, deels forøgedes med adskillige andre Forter og Handelspladser.

Saa snart den danske Regering havde faaet Besiddelser paa Guinea, stræbte den at give Handelen derhen Fasthed ved at oprette et glückstadt-africanse Compagnie 1). Vi mangle

1) Høe Felberg (Danmarks og Norges Stat, 1749, p. 336) siges, at det vestindiske og guineiske Compagnie bekom Detrei 1659. En lignende Beretning findes i Thaarups Statistik VI, S. 621. Hvis der virkelig for 1671 er givet nogen Detrei for den africanse Handel (en saadan findes hverken i de sædvanlige Lovsamlinger for Kongeriget eller Hertugdømmerne), maa den være givet for det glückstadt-africanse Compagnie, der i Rescript af 30te Septb. 1680 emtales som det ældste, der har drevet den africanse Handel (. . . Hans Majestæts Forter, Logier og Stæder i Guinea, som Es. Mai. 1658

Efterretninger om det Omfang, hvori dette Societet drev sin Negotie; navnlig er det ikke bekendt, hvilken Deel det tog i Slavehandelen. Af adskillige officielle Uttringer (Jf. Detroi af 1671 § 16, og Dctr. af 5te Febr. 1734 § 1) skionnes det, at Compagniets Foretagender, især hvad Slavehandelen angaaer, ikke have været af Betydning, eller i det mindste ikke svaret til de Forventninger, man gjorde sig. Aarsagen hertil er ikke vanskelig at forklare. Allerede i Midten af det 17de Aarhundrede havde Europas vigtigste handlende Nationer Colonier i Amerika og paa dets Der, af hvilke adskillige vare særdeles i Tiltagende. Men til Coloniernes Opkomst og Vedligeholdelse anfaaes Negerslavers Indførsel dertil for uomgiængelig nødvendig²⁾. Derfor vare ogsaa Negrene allerede den Gang den vigtigste Gienstand for den africanse Handel, og America Markedet for Africas vigtigste Product. Saaledes maatte der existere en vis Forbindelse mellem Handelen paa Africa og paa America. Men, da de forskiellige Regjeringer havde gjort Slavehandelen paa deres Colonier til Monopol, enten for visse Corporationer, (Compagnierne) eller for visse Personer (saasom de Handlende, der til forskiellige Tider paatog sig at fornyne Spaniens Colonier med Slaver), blev der intet Andet tilbage at giøre for de Nationer, som besadde Colonier i Africa, og som brændte af Begjærlighed efter at blive deelagtige i de indbildte eller virkelige Fordele, Negerhandelen kastede af sig, end at stræbe efter ogsaa at erholde Besiddelser i America.

haver ladet indtage og en Tidlang siden ved det Glückstadiske Africanse Compagni besegle . . ."). Sin Anførelse hos Holberg og Thaarup maa i alt Fald være urigtig med Hensyn til den vestindiske Handel, hvilket hos den Forsnyante ogsaa er kiendeligt deraf, at han p. 338 beretter „at 1671 blev for den Americanse Handel allerførst oprettet et Compagni.“

²⁾ Dette er for Danmarks Vedkommende ligesom sagt i Detroi en af 11te Marts 1671 § 16.

Den danske Regering henvendte snart sin Opmærksomhed paa Vestindien. Efterat Den St. Thomas var bleven den bekjendt ved nogle private Expeditioner derhen³⁾, udstedtes under 6te Mai 1665 et aabent Brev om „St. Thomas at indtage og besætte.“ Denne Befaling bragtes dog formedelt Englands Indsigelse imod Danmarks Udkomst til Den ikke i Udførelse før 1672⁴⁾. Endnu førend dette foretoges, var ifølge Detroi af 11te Marts 1671 oprettet et vestindisk Compagnie. Mærkeligt nok omtales Slavehandelen hverken i Detroiens eller i det tilsvarende Reglement — det være sig nu fordi man ikke vilde tage nærmere Bestemmelse om denne Art Handel, inden man fik større Kiendskab til Den; eller, som vel er det antageligste, fordi man overlod Slavehandelen til det glückstadt-africaniske Compagnie, da dette Slags Handel formodentlig betragtedes som en Deel af den africaniske Handel. Denne Mening bestyrkes end mere derved, at i de første Aar efter Compagniets Stiftelse blev aldeles ingen Bestemmelse truffen om Negerhandelen, skjøndt Slaveriet dog bestod paa St. Thomas ved de Danskes Occupation af Den⁵⁾. — Som forhen er

³⁾ Allerede Christian IV. gav under 25de Januar 1625 Johann de Willem og Consorter Tilladelse til at oprette et vestindisk Compagnie og besøge Vestindien, Brasilien, Virginien og Guinea. Denne Plan, som gik ud paa Handelsforetagender og ikke paa Colonianlæg, findes dog ei at være bragt til Udførelse.

⁴⁾ De ældste Spor af Colonisation paa St. Thomas tabe sig i Illibustier'nes Tid, som segte Tilhold der, da Den var dem af Bigtighed saavel paa Grund af sin gode Havn, som paa Grund af sin fordelagtige Beliggenhed for Coroverier. Dog synes de første Indbyggere paa St. Thomas og de nærliggende Smaasøer at have været Hollændere, som tyede derhen, da de fordroges 1645 fra St. Croix af Spanierne. Engländerne bemægtigede sig Den 1666 eller 1667 og først i 1671 aftraadte Carl II den, efter lange Forhandlinger, til Kong Christian V.

⁵⁾ Dette sees af en Placat 8de August 1672, i Hofst's Efterretninger om St. Thomas. 1791. p. 8—13. Naar det siges i Detroiens af 5te Jbr.

bemærket, vare det glückstadt-africaniske Compagnies Foretagender hverken omfattende eller heldige. I Detroiden af 1671 § 16 forlangte Kongen Sikkerhed af det for Handelens Fortsættelse, da det ellers skulde staae det vestindiske Compagnie frit „at antage samme“ Under 20de December 1672 udstedtes endog en Indbydelse til at oprette et selvstændigt guineisk Compagni. All den Virkning, som fulgte heraf, var maaske, at et privat Skib det næste Aar afgik til Guinea⁶⁾. Formodentlig maa det glückstadt-africaniske Compagnie ikke have stillet den fordrede Sikkerhed, thi i 1674 gif den guineiske Handel over til det vestindiske Compagnie. Efterat nemlig det vestindiske og guineiske Compagnie er anbefalet til Undersaaternes Opmærksomhed i Reskr. 6te Marts 1674, hedder det i en Kongelig Bevilling af 10de Juli s. A., hvorved et Skib fra Bergen tillades at gjøre en Handelsreise til Guinea: „dog at Slavehandelen alene bliver for det danske vestindiske Compagnie, saa at Ingen det derudi nogen Indpas gjør.“ Altsaa var den danske Slavehandel nu et Monopol for det vestindiske Compagnie. — For Danmarks Vedkommende træffe vi her saavel den første legale Sanction af Slavehandelen, som den første monopoliserede Forbindelse mellem den africaniske og den americaniske Handel, navnlig i Henseende til Slavehandelen. Da dette Slags Handel, som paavist, var den vigtigste Deel af den africaniske Handel, fulgte den øvrige Handel snart som et Appendix. Ved Patent 28de Novbr. 1674 „tillodes“ det vestindiske Compagnie, at besøge og handle paa de danske

1731, at St. Thomas var ubeboet, da de Danske toge den i Besiddelse: viser saavel det i forrige Note Anførte, som den nyopnævnte Placat, og andre dermed stemmende Beretninger (t. Ex. Oldendorp: „Geschichte der Mission auf St. Thomas, St. Croix und St. Jan.“ 1777, I. S. 33—34), at hin Anførelse i Detroiden af 1731 er urigtig.

⁶⁾ Jøfr. Reskr. 11te Decbr. 1673.

Etablissementer paa Guinea. Det glückstadtiske Compagni maa vel endnu have været i et Slags Virksomhed, thi først ved Reskr. 30te Septbr. 1680 fik det vestindiske Compagnie Monopol paa hele Handelen paa Guinea⁷⁾. Compagniets Slavehandel befandt sig imidlertid endnu i sin Barndom; ellers havde Kongen ikke havt nødig at sende et Skib afgiftsfrit ud for at opbylde denne Handel. (Fr. 3die Marts 1680 § 1). At det ikke gik bedre med den øvrige guineiske Handel sees af Bevillingen d. 8de April 1684, hvorved det tillades en privat Mand (Compagniets Premier-Commissair, H o l g e r P a u l i) at udrede saa mange Skibe som muligt til den africaniske Handel, da Compagniet agtede i nogle Aar at stille denne i Bero — uden at han dog synes at have faaet nogen Nødvendighed til at deeltage i Slavehandelen.

Kort Tid efter indlød Compagniet sig i et andet Forhold, hvoraf det uden Tvivl ventede sig større Fordele med Hensyn til sine Coloniers og Slavehandelens Opkomst.

I Aarene 1681—83 havde Brandenburg erholdt Besiddelser paa Guinea. Churfyrsten, Frederik Wilhelm, indsaar snart, at, hvis der skulde drages nogen Fordeel af dem, vare Besiddelser i America nødvendige. Efter et forgæves Forsøg paa at erholde St. Vincent eller St. Croix af Frankrig, henvendte Churfyrsten sig til Danmark, og d. 24de Novbr. 1685 affluttedes, til Bedste for det brandenburg-africaniske Compagnie, hvis Sæde Guden var, en „Accord“, confirmeret fra Danmarks Side under 5te Januar 1686, hvorved der indrømmedes Brandenborgerne en Strafning Land paa St.

⁷⁾ Ved denne Leilighed har vel det vestindiske Compagni maattet give det glückstadtiske (der synes at have været i Besiddelse af de danske Forter i Guinea) en passende Godtgørelse, hvilket allerede tilsiges i Decreeen af 11te Marts 1671 og omtales i Decreeen 5te Febr. 1731 som fæstet en Gang i Tidens Løb.

Thomas til Beboelse og Dyrkning (§ 2), og lige Handelsretligheder med det vestindiske Compagni i 30 Aar (§ 3). I Folge heraf fik de ogsaa Udgang til at deeltage i Slavehandelen. De fik Tilladelse til at indføre, sælge og atter udføre Slaver (§ 19, 21), dog ifkun saaledes, at de Slaver, som de indførte til deres egen Tjeneste, kunde indføres afgiftsfrit; hvorimod der af dem, der selgtes paa Landet, skulde erlægges $\frac{1}{2}$ pCt. (§ 8) og af dem, der atter udførtes, 1 pCt. (§ 8, 23); med den nærmere Bestemmelse: at, hvis Compagniet havde Slaver behov, kunde det fordrø af Brandenborgerne at erholde indtil 100 for en Pris af 80 Rd. Cour. for hver voksen og sund Slave, inden nogen Udførsel skee (§ 22). I denne Tractat forekommer det første Forbud imod Slavers Udførsel til St. Thomas af nogen som helst Anden, end det danske og det brandenborgske Compagnie. (§ 19). Dog har man uden Tvivl indseet det Gavnlige i, undertiden at kunne faae Tilførsel af Slaver fra Fremmede. I den 20de § paabydes der nemlig ikke nogen Straf for uberettiget Slavehandel; hvorimod der siges, at, hvis det dog imod § 19 skulde skee, at nogen Ikke-Privilegeret kom til Kysten (af St. Thomas) for at sælge Slaver, skulde det alene være den danske Gouverneur og den brandenborgske Directeur, men ikke Noget af Landets Indbyggere, tilladt at fiobe Slaver til en Pris af 60 Rd. for hver sund og voksen Slave. I Overensstemmelse med § 19 og 20 maa § 25, hvorved det tillades Brandenborgerne at afslutte Contracter angaaende Slaver udenfor Landet, imod at tilbyde det danske Compagnie at participere indtil Halvten i saadanne Contracter, forstaaes derhen, at Slaverne maatte indføres i brandenborgske Skibe, uden Hensyn til, hvor de fiobtes.

Det synes imidlertid ikke, at Forbindelsen med Brandenborgerne har bragt det danske Compagnies Slavehandel i Dpføms. Thi, da dette Compagnie ved en Dctroi af 27de

Julii 1689 overdrog Handelen paa Guinea til en Afscedfor i Commercecollegiet ved Navn Arff, tillodes der ham efter Detroiens § 3 fri Handel med Slaver imod en Recognition af 2 pCt. til Compagniet. Dog fik Arff ingenlunde Monopol paa Slavehandelen, hverken paa Guinea eller St Thomas, thi Detroiens forbeholder udtrykkelig Compagniet at deeltage deri. At Compagniet dog ikke har benyttet den saaledes reserverede Udgang til Deeltagelse i Slavehandelen, indlyser deraf, at det i det følgende Aar aldeles opgav sin Handelsvirksomhed; og ligesom det havde overdraget Arff de guineiske Forter, saaledes bortforpagtede og overdrog det til den entreprenante bergenske Kiobmand, Jørgen Thormöhlen, ved en Contract, confirmeret 18de Febr. 1690, hele Den St. Thomas tilligemed den vestindiske Handel. Da dette Actstykke ikke specielt omtaler Slavehandelen, men derimod paabyder Opretholdelsen af den brandenborgske Tractat og Contracten med Arff, skeete der ikke derved nogen Forandring i Udkomsten til at drive Slavehandelen, uden forsaavidt det guineisk-vestindiske Compagni traadte tilbage derfra. Overenskomsten med Thormöhlen ophavedes allerede 1694, hvorpaa den vestindiske Handel gik tilbage til Compagniet. Da Detroiens af 1689 ogsaa blev opsagt 1696, var det guineisk-vestindiske Compagni atter i Guebestidelse af Handelen paa dansk Guinea og Vestindien, samt af den dermed forbundne Slavehandel.

Efterat Compagniets Virksomhed saaledes havde faaet samme Maal, som for hine Contracters Oprettelse med Private, erholdt det, i Overensstemmelse med det Kgl. Tilsagn af 10de Julii 1697, en ny Detroi af 28de Septbr. s. A. Heri indeholdes Intet om Slavehandelen, med Undtagelse af, at Forbudet i den 4de § imod Handel af Fremmede eller Danske udenfor Compagniet paa detses Lande og Pladser, under Straf af Forbrydelse af Skib og Gods til Fordeel for Compagniet

maatte, ifølge dets Almindelighed, ogsaa finde Anvendelse paa Fremmedes eller ikke-privilegerede danske Underfaatters Slavehandel. I øvrigt var det første Gang, at der fastsattes Straf for fremmed Tilførsel af Slaver til St. Thomas; hvorimod der vel tilforn var fastsat lignende Straf for uberettiget Udførsel af Negere fra dansk Guinea (Oct. 27de Juli 1689 § 5). Octroien af 28de Septbr. 1697 vedblev i Forbindelse med det dertil svarende Reglement af 29de Mai 1699 at være Rettesnor for Compagniets Virksomhed langt ind i det 18de Aarhundrede.

Efterat Compagniet 1717 havde besat St. Jean⁸⁾, søgte det fremdeles at udvide sine Besiddelser, hvilket ogsaa lykkedes: thi ved Contract af 15de Junii 1733, ratificeret 28de s. M.⁹⁾ erhvervede Compagniet af Frankrige den frugtbare, men øde Ø St. Croix¹⁰⁾. Denne Udvidelse af Compagniets Territorium

⁸⁾ Octr. 5te Febr. 1734 § 1. Oldendorp l. c. I, 37, Post l. c. 61—63. Ifølge den Tid af, at Danmark erholdt St. Thomas, ansaae det ogsaa St. Jean for sin Eiendom, hvilket t. Ex. sees af Refr. 18de Febr. 1690 § 5. Oldendorp siger i øvrigt, at det vestindiske Compagnie tog St. Jean i Besiddelse 1697. At Engländerne ogsaa gjorde Prætension paa St. Jean sees deraf, at de 1718 eller 1719 forsøgte, forgievs, at fordrive de Danske derfra.

⁹⁾ In extenso paa fransk og dansk hos Post l. c. S. 98—111.

¹⁰⁾ Ifølge paa St. Thomas, saaledes hidrørte ogsaa paa St. Croix de første Colonisationsforsøg fra Zibustier'ne. 3 Aarene 1640—45 var den besat baade af Engländerne og Hollænderne; men disse bleve fordrerne af hine 1645. Allerede 1650 fratog Spanierne Engländerne den; dog havde de den ikke længere end til det følgende Aar, da den i Besidniens Historie saa bekendte, virksomme franske Gouverneur paa St. Christophe, Poincy, erobrede den. Derved kom St. Croix til at tilhøre Mattheserridderne, som 1650 giennem Poincy havde tilkøbt sig hele fransk Vestindien. Nagtet Poincy gjorde meget for at opdyrke den, led den dog saa meget ved Monopolhandelen, der drevs med den største Strenghed, at det ikke en Gang vilde lykkes den for Dens Optomst omhyggelige Gouverneur Dubois'sy, at bringe Colonisationen i Gang. Efterat flere og flere Indbyggere havde

fremkaldte en ny Decret af 5te Febr. 1734. Compagniet vedblev derefter at have udelukkende Ret til Handelen paa de danske Besiddelser i Africa og America, og imellem disse indbyrdes, (§ 8) under den samme Straf imod uprivilegeret Handel, som fastsattes ved Decr. af 23de Septbr. 1697 § 4.

Skiondt denne Decret vedblev at være Grundlaget for Compagniet, saa længe dette bestod, varede det dog ikke længe inden hiin Bestemmelse, der forlæned Compagniet med Monopol paa hele den danske africanse og amerikanske Handel, fik en væsentlig Modification. Ved Placat af 24de April 1735 blev det nemlig tilladt alle Kongens Underfaatter at besøge saavel Guinea og Colonierne i Amerika, baade directe og over Guinea, naar der erlagdes en Afgift af 2 Rdl. pr. Læst af Skibets Drægtighed til Compagniet, og under Betingelse af, at de hjembragte Varer ikke bragtes til Kiøbenhavn, Compagniets Hovedplads. Denne Afgang, som saaledes aabnedes alle fyl. Underfaatter, limiteredes ved Pl. 22de Octbr. 1746¹¹⁾ derhen, at Udredningen for de particulaire Handlendes Bedkommende allene maatte skee fra Kiøbenhavn. Da Compagniet netop paa denne Tid indtog en Deel anseelige nye Interessenter, ophævedes Privates Declagtighed i Compagniets Monopol, og den particulaire Handel paa Guinea og Vestindien forbødes ved Fr. 27de Marts 1747. Saa længe Compagniet

forladt Den, lod den franske Regering 1696 de øvrige Indbyggere forflytte til St. Domingo. St. Croix var da ubeboet, indtil de Danske besatte den 1731. Efterat den var besat af disse, gjorde baade Spanierne og Engländerne Pretension paa den, men uden Virkning.

¹¹⁾ Denne Placat, som ikke er angiven eller optagen i nogen Samling af Forordningerne, findes in originali paa Universitetsbibliotheket. Jvf. Dve Thomsen's Catalog over den af Etatsr. Schou paa Universitets-Bibliotheket oprettede danske juridiske Bogsamling, No. 119—123 blandt Quarterne.

bestod, indtil 1754, forbeholdt det sig selv alene, saavel Slavehandelen, som den øvrige Handel til og fra sine Etablissementer.

Af alle de Kilder, hvoraf vi kunne øse Efterretninger om den danske Slavehandel, fremgaaer det, at dens Omfang i hele det Tidsrum, i hvilket vi nu have paavist de legale Bestemmelser, som den efterhaanden blev undergivet, har været saare ringe; til visse Tider synes den endog at være gaaet ganske i Staae.

Saa længe St. Thomas var Danmarks eneste vestindiske Besiddelse, var Markedet for de danske Slavehandlere særdeles indskrænket; især da det ikke nogetsteds berettes, at de forsøgte at forsyne Fremmedes Colonier med Slaver. Men ikke en Gang Søgningen paa dette tarvelige Marked kunde til alle Tider tilfredsstilles af de Danske. Det glückstadt-africaniske Compagnies Slavehandel var, som forhen berørt, ubetydelig og uheldig (Octr. 5te Febr. 1734 § 3: „med slet Succes fortsat og omsider nedlagt“). Det vestindiske Compagnie havde ikke havt Slavehandelen ret mange Aar, før Christian V. maatte, som vi have seet, komme det til Hielp med Udrustningen af et Slaveskib for kongelig Regning. Ikke en Gang de tvungne Bidrag, hvorved denne Konge ved samme Leilighed¹²⁾ søgte at ophjælpe Compagniet, vare i Stand til at holde dets Slavehandel i Gang. Herom vidner den

¹²⁾ Jvfr. Jr. af 3die Marts 1680 om den vestindiske og guineiske Handel § 5 „Betiente, som have 300 Rdst. Løn eller Pension og derover, skal indsatte et vist Indskud, eller og dem recourteres 10 pCt. af deres Gage eller Pension, hvorfor de i Compagniet skal participere.“ § 6 „Enhver, som holder Carosse og ei participerer for 500 Stldr., skal nu indsatte 60 Stldr. og derfor i Compagniet participere.“

Liberalitet, hvormed der 1685 tilstedtes Brandenborgerne Udgang til denne Handel. Den danske Slavehandels Bannmagt synes at have vedværet uafbrudt, indtil Compagniet, efter Forøgelse af Interessenternes Indskud, (10 pCt. af Capitalen) 1695 paany begyndte sin Virksomhed ved Ophævelsen af Contracterne med Thormöhlen og Arff. Det var da ogsaa indlysende, at en Capital af 115,750 Slettedaler, som Compagniets Formue udgjorde 1690 (jvfr. Confirm. af 18de Febr. 1690 § 11), langt fra kunde være tilstrækkelig til at omfatte den Handel, som var dets Formaal¹³⁾. Det var derfor ogsaa i sin Orden, at Compagniet indrømmede Arff en temmelig ubegrændset Andeel i dets Slavehandel, som endog efter Intimationen til Octr. 27de Juli 1689 synes at have været af og til drevet af Fremmede. At den Arffte Bedrift ikke har været af nogen synderlig Betydning, kan sluttes deels af dens korte Varighed, deels af de da herskende Stridigheder mellem de Danske og Negrene paa Guinea; i Detroiou af 5te Febr. 1734 § 3 siges endog, at den blev ved et forgieves Forsøg¹⁴⁾.

Uagtet denne Stilhed i den danske Slavehandel kan det dog vel ikke antages, at St. Thomas har lidt Mangel paa Tilførsel af Slaver. Compagniets Udfocierede, Brandenborgerne, viste nemlig til visse Tider en overordentlig Virksomhed. Det brandenborgske Compagnie, hvis Handelsplads Emden var, begyndte sine Foretagender med betydelig Understøttelse af

¹³⁾ Det hollandske vestindisk-africaniske Compagnie, som oprettedes 1621, funderedes paa en Capital af 7,108,161 Gylden, og det nye hollandske vestindisk-africaniske Compagnie, som stiftedes 1674, paa 6,300,000 Gylden (Lüder's Geschichte des holländischen Handels 1788. S. 138—39. 284—85).

¹⁴⁾ Paa samme Sted omtales „Douceur til Encouragement“, som var givet Arff til Slavehandelen. Forri denne Opmuntring bestod, kan neppe angives.

den berømte Churfyrste, Frederik Vilhelm, og udrustede i Marene 1686 og 87 ikke færre end 10 Skibe til St. Thomas¹⁵⁾ og Guinea. Vel gif Compagniet for en Tid i Staae formedelst Stridigheder med Danmark og Holland, indbyrdes Uenighed mellem Interessenterne, og ved Churfyrsten, Frederik Vilhelms Død; men 1690 drev det atter sine Foretagender med 6 Skibe, og, efterat Compagniets Rettigheder 1690 vare gaaede over til nogle hollandske Kiobmænd, udrustedes der i Marene 1692—93 fra Emden 14 Skibe paa Guinea og St. Thomas. Den paa samme Tid herskende Krig, og jævnlig Uenighed med de Danske paa St. Thomas,¹⁶⁾ maatte naturligviis lægge temmelig betydelige Hindringer i Veien for Brandenborgernes Driftighed. 1697 gav ogsaa den brandenborgske Handel sit sidste Livstegn ved at udsende 5 Skibe til Guinea og St. Thomas; thi derpaa gif den aldeles til Grunde ved de ødelæggende Krigsbegivenheder og forstyrrende Tvistigheder i Compagniets Indre, og 1716 gif de paa St. Thomas værende Brandenborgere over til at blive danske Undersaatter, da Tractaten af 24de Novbr. 1685 ikke fornyedes. Det kan med Rimelighed skiennes, at Tilførselen af Negere til St. Thomas ikke har været ganske ubetydelig i hiin Periode, da Brandenborgerne med saa stor Zver toge sig af Handelen¹⁷⁾.

¹⁵⁾ 1688 fandtes der paa St. Thomas 422 Negere (317 Blanke).

¹⁶⁾ Jvfr. Nestr. af 5te og 20te April, 7de Jun. og 3die Septbr. 1692, 15de August 1693. — Nestr. 3die Septbr. 1692 er saaledes lydende: „Da de brandenborgske Commis-Harere d. 12te August 1689 have borttaget et Vice-Admiral Zver Hoppe tilhørende Skib, og ikke vilde samme tilbagegive, saa skal det være ham, saasreent han ikke nyder 8000 Rdl. af de 16,000 Rdl., som Thormöhlen skal betale det Chur-brandenborgske africaniske paa St. Thomas privilegerede Compagnie for borttagne Varer, tilladt at anholde paa Bore Strømme eller i Bore Havne eet eller to af de Churbrandenborgske Undersaatters Skibe, som kan svare til hans Pretention af 8000 Rdl.“

¹⁷⁾ Af det Anførte sees icvrigt ogsaa, at Holbergs Mening (Danmarks Stat,

Den brandenbergske Handel ophørte omtrent paa samme Tid, som det danske Compagnie paa ny antog sig sin Handel i dens hele Omfang. Hvor udstrakt Compagniets Virksomhed blev, kan imidlertid, formedelst manglende Efterretninger, ikke angives. Dog synes dets Deeltagelse i Slavehandelen ikke at kunne have været betydelig, da Compagniets Driftscapital ifkun var liden, naaget de Tilskud, der gjordes 1695 og maafee 1705¹⁸⁾. Desuden, hvis Compagniet havde drevet Slavehandelen med tilbørlig Kraft og i det fornødne Omfang, vilde det uden Tvivl ogsaa, i Tidens Mand, have haandhævet det Monopol, det erholdt ved Decr. 28de Septbr. 1697 § 4. Men at dette ikke skete, sees af Instruxen af 16de Novbr. 1723 for Commandanten og den øvrige Regiering paa St. Thomas¹⁹⁾, i hvis 19de § det paabydes at „vedligeholde“ Handelen med „fremmede“ Slavehandlere og behandle dem vel — dog saaledes, at ifkun Compagniet (og ikke Indbyggerne) maatte tilforhandle sig Slaver af dem. Alligevel vedblev Compagniet at drive Slavehandelen directe fra Moderlandet over Guinea med egne Skibe, ligesom det ogsaa er muligt, at der er skeet Expeditioner fra St. Thomas til Guinea (overensstemmende med Tilholdet desangaaende i den citerede Instrux af 1723, § 19). At Compagniets Slavehandel ingenlunde altid blev ført til dets Fordeel, siges med klare Ord i Detroiten af 5te Febr. 1734 § 3.

Markedet for den danske Slavehandel udvidedes betydeligt ved Erhvervelsen af St. Croix, hvis Besiddelse især efter-

S. 339), „at Brandenborgerne med saa liden Iver toge sig af Handelen, at det blotte Navn af Handel snart kun blev tilbage,“ er urigtig.

¹⁸⁾ J Thaarups Statistik VI, 612, siges der, dog uden Angivelse af Kilder, at der i dette Aar er gjort Tilskud.

¹⁹⁾ J Extract hos Høst l. c. 64—73.

tragtedes formedelst dens bekjendte Frugtbarhed og Bequemhed til Plantagedrift. Compagniet var, i Følge Conventionen af 26de Septbr. 1733, ogsaa betænt paa at skaffe et større Antal Slaver, som behøvedes til Dens Opdyrkning, tilveie. Alligevel vise de foran omtalte Placater af 25de April 1735 og 22de April 1746, at Compagniet fandt det raadeligt, ogsaa at admittere Andre til Slavehandelen, og det rimeligviis af Mangel paa de fornødne Pengemidler; thi, da Compagniet 1747 havde, som ovenfor berortes, optaget endeel nye Interessenter, og derved foreget sin Driftscapital til 625,000 Rdr. (1,250 Actier à 500 Rdr.), og det saaledes selv blev i Stand til at drive Handelen til St. Croix, ligesom forhen over Guinea til St. Thomas: satte det paa ny Monopolet i Kraft ved Fr. af 27de Marts 1747. Compagniet synes dog ikke at have kunnet levere det fornødne Antal Slaver; thi netop Klager derover vare, tilligemed de øvrige af Monopolhandelen flydende Besværligheder, een af de Klageposter, der fremførtes af Indvaanerne paa St. Croix imod Compagniet og bevægede Regeringen til at indlade sig i de Underhandlinger, der havde Handelens Frigivelse til Følge. En Grund til Slavernes ringere Antal paa de danske Der var i øvrigt, foruden Regeroprøret paa St. Jean 1733, hvorved 300 Negre omkom, Slavernes hyppige Bortflygten til Porto Rico, hvor de erholdt deres Frihed, naar de antog den catholske Religion og arbejdede et Aar for Regeringen.

De foreliggende, Forfatteren tilgængelige Data indeholde ikke saadanne Oplysninger, at derefter kan angives, hvor stort et Antal Negere, der i Tidrummet til 1754 er indført til dansk Vestindien eller udført fra Guinea med danske Skibe²⁰⁾. I

²⁰⁾ I Generaltoldkammer- og Commerce-Collegiets Archiv findes der efter al Sandsynlighed ikke saa autentiske utrykte Aktstykker, hvorfra Oplysninger om Slavehandelen og hele Slaveræsenet for Danmarks

denne Henseende ere Kilderne for det næste Afsnit mere riigholdige.

De Kilder, Forfatteren har kunnet benytte ved 1ste Afsnit, ere, foruden de allerede citerede og de almindelige Vessamlinger, især følgende: Hüne: Geschichte des Negerflavenhandels; Sell: Geschichte des Negerflavenhandels. — Gebhardi: Geschichte von Surinam (i allg. Welthistorie. 50. Bd. 1. 1789, (p. LI) — Müller: die Landschaft Betu. 1673; Tileman: Veretning om Guinea, 1697. Thaarup's Archiv for Statistik. — Helberg: Danmarks Historie. Nothe: Christian den Femtes Rescripter for Norge, Island, Færøerne og de indiske Besiddelser. — Pauli: preussische Staats-Geschichte, 1767. Stenzel: Geschichte des preussischen States, 1837. Herberg: huit dissertations &c. 1783 (2. p. 27—34). — (Haagenen) Beskrivelse over St. Croix, 1788. Jfert: Reise nach Guinea, 1788. Meincke: Versuch einer Geschichte der europäischen Colonien in Westindien, 1831. Raynal: histoire philosophique et politique des établissements et du commerce des Européens dans les deux Indes, 1781. Du Tertre: histoire generale des Antilles, 1667; (Labat) nouveau voyage aux isles de l'Amerique, 1722; Charlevoix: histoire de l'île Espagnole. 1731.

Andet Afsnit. Fra 1754 til 1803.

Det Exempel, som flere af Europas søfarende Stater havde givet i Henseende til Indrømmelsen af en større Frihed i Handelen paa deres africanke og amerikanke Colonier, ved at aabne den for Moderlandenes Indbyggere²¹⁾, fulgte

Betkomende kunde hentes. Jeg maa beklage, at Afgang til dette Archiv er bleven mig negtet.

²¹⁾ 1698 frigav det engelske Parlament Handelen paa Africa paa denne Maade til en Prove, og 1730 bestemtes det, at denne Frihed skulde være

ogsaa Danmark 1754. Ved Placat af 30te August 1754 erklæredes den Handel, der hidtil havde været monopoliseret for det vestindisk-guineiske Compagnie, aabnet for alle Kongens Underfaatter i Danmark, Norge og Slesvig, under den Betingelse, at der erlagdes til Compagniet — dog kun i Maret 1754 — en Kiendelse af 2 Rdl pr. Last for hvert Skib, der brugtes til Handelen, og at Retourfragterne førtes til en Havn i de nævnte Dele af den danske Stat. Men paa den anden Side nøde de Handlende ogsaa, ligesom Compagniet, fuldkommen Frihed for Erlæggelse af Told og andre Afgifter af de Varer, der brugtes i Handelen. Altsaa kom nu danske Underfaatter, forsaavidt de vare Danske, Norske eller Slesvigere — med Udelukkelse af de øvrige danske Underfaatter og af Fremmede — i Besiddelse af Slavehandelen. Compagniet havde aldrig erlagt Told eller Afgifter af de Slaver, der forhandlede i dets Colonier, da det var Eier af Colonierne og saaledes selv vilde have oppebaaret Afgiften. Ved Placaten af 30te August 1754 lagdes derimod en Told paa Slavehandelen. Der bestemtes nemlig: „Paa Kysten af Guinea betales intet, men ved Ankomsten fra Guinea til St. Thomas, eller St. Croix, betales ved Indgaaende af Slaver paa St. Thomas 8 Rdlr. pr. Hoved, paa St. Croix 4 Rdlr. pr. Hoved, hvilket regnes pr. Pièces des Indes, eller en fuldkommen Mand eller Qvinde-Slave, og de andre à Proportion.“ For at forstaae denne Bestemmelse er det nødvendigt at kiende den i den spanske og franske Slavehandel allerede længe forhen brugelige Beregningsmaade af Neger. Ved „et Stykke Neger“ (pièce des Indes) forstodes

vedvarende. Ved en arrêt du conseil d'état af 30te Septbr. 1741 (i „Le code noir“, 1767, p. 390—96) toges en lignende Beslutning med Hensyn til den franske africanke Handel. Ligeledes var den hollandske Handel paa Africa og Amerika frigiven 1730 og 1734.

en i alle Henseender fund Neger mellem 15 og 30 Aar („en fuldkommen Mand eller Qvinde-Slave“). Efter denne Normalværdi beregnedes de øvrige Classer af Negere. Af Børn gif 3 paa 2 Stykker, saafremt de vare mellem 10 og 15 Aar (halvvoorne Negere); vare de mellem 5 og 10 Aar, gif 2 paa 1 Stykke. En ny eller gammel Neger (over 30 Aar) udgjorde $\frac{1}{3}$ af et Stykke²²). Efter denne Beregningsmaade, der maa have været almindelig bekendt ogsaa i de danske Colonier, da der Intet tilføies i Placaten til Oplysning om den, vilde saaledes t. Ex. et Negerbarn paa 9 Aar, af hvad Kion det end var, være underkastet en Told af 4 Rdlr. ved Indførselen paa St. Thomas.

Placaten af 30te Aug. 1754 tilkiendegav sig selv kun som interimistisk; derfor undergif Slavehandelen snart større Udvidelser. Under 22de April 1755 udkom nemlig en Forordning, som nærmere bestemte Handelen paa Africa og America, og indeholdt flere Bestemmelser angaaende Slavehandelen. I Henseende til Udgangen til at drive Slavehandelen, bibeholdt Forordningen Grundsætningen i Pl. 30te August 1754, at den skulde drives fra Danmark, Norge eller Slesvig, med den udtrykkelige Bestemmelse, at Handelen skulde drives med indenlandsk Skibe (§ 8). Endskiøndt Forordningen har det almindelige Udtryk: „Handelen paa Guinea skal fra Bore Riger Danmark og Norge, samt Fyrstendømmet Slesvig drives“ (§ 8 cfr. § 1), saa kan det dog ikke antages, at det skulde være Enhver tilladt at drive denne Handel, naar blot Udredningen skeete med et indenlandsk Skib fra en Havn i de nævnte Dele af den danske Stat. Det maa derimod antages, at den citerede Passus skal indeholde den samme Mening som det tydelige Udtryk i Pl. 30te Aug. 1754: „Det maa være Alle

²²) Encyclopedie methodique — Commerce. Paris, 1783. p. 379.

og Enhver af Vores Underfaatter i Danmark, Norge og Slesvig tilladt at besøge saavel Colonierne i America, som Fortet Christiansborg i Guinea.“ Havde Forordningen af 1755 nemlig villet forandre denne Grundregel, maatte den ikke blot have udtrykt sig tydeligere; men, hvis den havde villet stille alle danske Underfaatter lige, vilde det ogsaa have været overflødig for den udtryffeligt at tilstede Indvaanerne paa de danske Colonier i America Udgang til Slavehandelen, naar de ene dreye den med danske, norske, slesvigiske eller egne Skibe fra danske, norske eller slesvigiske Havne og besatte Skibene saaledes, at i det mindste, foruden Skipperen og Styrmanden, $\frac{2}{3}$ af Mandstabet bestode af danske Underfaatter (§ 8 cfr. § 1). Uagtet saaledes endnu ikke alle Underfaatterne havde Udgang til at deeltage i Slavehandelen, aabnedes den dog tillige for dem, der vare meest interesserede i den — de vestindiske — rigtignok under besværende Bilkær, navnlig forsaavidt Udredningen skulde skee fra de anførte europæiske Havne. I Overensstemmelse med Pl. 30te August 1754 bortfaldt Lastaafgiften til Compagniet; hvorimod der fremdeles skulde tages Søpås i Rentekammeret til Farten. For paa een og samme Tid at ophjælpe den indenlandske Production og Handelen paa Guinea, fritoges først alle Varer, som sendtes derhen, for Told og Consumption; dog at alle Victualier skulde være indenlandske, og alle de asiatiske Varer hjemførte med det asiatiske Compagnies Skibe, samt alle Fabricata, saavidt muligt, indenlandske (§ 9)²³; og dernæst godkjordes i Danmark og Norge (ikke i Slesvig) „en billig Dou-

²³) Som bekjendt er Slavehandelen en fuldkommen Tuffhandel, hvor Slavehandlerne tilbytte sig Regere for Manufactur- og Fabrikvarer. Det var ikke mindre det forrige end dette Aarhundredes Handelspolitik at søge Markeder i de andre Verdensdele for Producterne af den europæiske Vindstibetlighed.

neur" af den Consumption, der svarede af Skibs-Provisionerne (§ 10). I Henseende til Tolden af Slaverne blev det ved den paa de vestindiske Der „hidindtil sædvanlige" (§ 5), hvilket alene kan forstaaes om den, der paabødes ved Kl. 30te Aug. 1754, eftersom der ikke eksisterede nogen Told i den Tid, Compagniet drev sit Monopol. Den Frihed, som bestandig havde været indrommet til at henbringe Slaver, der vare indkøbte ved de danske Forter i Africa, hvorsomhelst man vilde, tilintetgjordes ved Forordningens § 11, hvor der siges, „at de i Africa købte Slaver maae ingenlunde henbringes eller sælges andensteds end til de danske Colonier i Amerika." Paa denne Maade sagte man altsaa at vedligeholde Forbindelsen mellem Colonierne i Amerika og Africa og at forskaffe de første den nødvendige Tilførsel af Negere, efterat det dobbelte Monopol, som det guineisk-vestindiske Compagnie havde, og som just formedelt Slavehandelen var blevet dobbelt, var ophævet.

Den Indretning, Slavehandelen saaledes fik 1754, bestod indtil Forordningen af 9de April 1764 indførte flere væsentlige Lettelse i den. Disse Lettelser angik saavel Berettigelsen til at drive Handelen, som Midlerne til at føre den, og de Afgifter, den var underkastet.

Efter Fr. af 22de April 1755 vare Undersaatterne i Danmark, Norge og Slesvig og i Amerika berettigede til Slavehandelen. Ved Fr. 9de April 1764 udvidedes Handelsberettigelsen til de kongl. Undersaatter i Altona og de kongelige Steder i Holsten, samt til Fremmede.

Men de Betingelser, hvorunder Slavehandelen maatte

drives, vare ikke de samme for Alle; de vare forskjellige for de kongelige Underfaatter og for Fremmede.

Underfaatterne i Danmark, Norge, Slesvig, Altona og den kongl. Deel af Holsteen skulde til at drive Slavehandelen forsyne sig med det vestindiske Rente- og Generaltoldkammers Pas, og dertil bruge indenlandske og kongl. Underfaatters Skibe. (Cap. VI. § 1). Urdredningen kunde skee saavel fra indenlandske som fra fremmede Havne, efter indhentet Tilladelse fra det vestindiske Rente- og Generaltoldkammer (VI. 2). De Varer, som brugtes saavel til den guineiske Handel i Almindelighed, som til Slavehandelen i Særdeleshed, skulde være tienlige og tilladte dertil af det vestindiske Rente- og Generaltoldkammer; men de vedbleve ikke blot at være frie for alle Slags Afgifter, hvad enten de vare indenlandske eller udenrigske: de kunde ogsaa, med Undtagelse af de chinesiske og ostindiske, efter rigtig Angivelse til Udførsel til Guinea oplægges todsfrit i 3 Aar. Vare de ikke udforte inden 3 Aar, confiskeredes de (VI, 2—4). Ved disse Bestemmelser ophævedes altsaa det Bud, som Frd. af 22de April 1755 § 9 indeholdt om, at de Varer, der brugtes til Handelen paa Guinea, især skulde være indenlandske. Den Godtgjørelse i Consumtion, som indrømmedes ved Frd. 1755 i Henseende til Slavefibenes Provisioner, bibeholdtes (VI, 9; jvfr. II, 6). Det tillodes afgiftsfrit at indføre paa de amerikanske Colonier de Varer, der vare udforte til Guinea, men ei der affatte — dog under Betingelse af rigtig Angivelse fra Skipperens Side, da Varerne ellers confiskeredes og Skipperen mulcteredes paa 100 Rdl. (VI, 5). En ny Begunstigelse for den danske Slavehandel var fremdeles Toldens Eftergivelse for Slaver, der indførtes til de danske Der med kongl. Underfaatters Skibe directe fra Guinea, saafremt de ikke solgtes til fremmede Steder; thi da maatte der svares 4 Rdl. af

en fultvoren Slave, 2 Rdl. af en halvoren og 1 Rdl. af et Barn²⁴⁾ i Told (VI, 6, VIII, 2 § 1). Denne Told maatte efter Ordene i de citerede Steder ogsaa erlægges af kongl. Undersaatter, saafremt Slaverne ikke directe vare indførte fra Guinea, men fra fremmede Steder; hvilken Mening ogsaa stemmer vel med Forordningens Intention, at befordre Navigationen og Handelen paa Guinea og de americanse Colonier directe fra de kongl. Lande (jvfr. særdeles Frds. Intimation). En Folge af dette Diemed var ogsaa, at Slavestibene maatte retournere fra Vestindien til en Havn i Danmark, Norge eller Slesvig, og ikke engang til Holsten (IV, 2).

Endskiondt Frd. af 9de April 1764 intetsteds omtaler de kongl. Undersaatter paa de vestindiske Der, kan det dog ikke antages at have været dens Hensigt at ville fratage disse den Udgang til Slavehandelen, som Frd. 22de April 1755 § 8 indrømmede dem; da den ingenlunde havde sat sig den Opgave at ophæve, men blot at „forbedre, forandre og sammendrage“ de forrige om Handelen paa de vestindiske Der udgangne Anordninger og Foranstaltninger (jvfr. Præmissjerne), og den saaledes maa antages at have ladet de ældre Bestemmelser staae ved Magt, forsaavidt de ikke enten udtrykkelig ophævedes eller stode i Modsigelse med Forordningen. Men at der ingen Strid er imellem forstnævnte Forordnings Bud om Slavehandelen og § 8 i Frd. 22de April 1755, er indlysende. At Lovgiveren ogsaa selv har havt denne Mening, fremgaaer klart af Resolutionen 13de August 1764, hvorved det tillades Indbyggerne paa St. Croix, efter speciel Tilladelse fra Generalgouverneuren, at gaae directe med egne Skibe til Africa og der indkiøbe Slaver med de Friheder, som Frd. 9de April 1764 tilfører; hvorved de undgif

²⁴⁾ Jvfr. hvad der Side 218 er anført om Beregningen af pièces des Indes.

den dem — efter Frd. af 22de April 1755 — paahvilende Tvang, at foretage Udredningen i danske europæiske Havne.

Den Udgang, som Fremmede fik ved Frd. 9de April 1764 til at tilføre de danske Colonier Slaver, var i nogle Henseender betyngtet med Gravamina. Af enhver Slave, de indførte, maatte de erlægge den forhen nævnte Told uden Hensyn til, om Slaven forblev i Colonierne eller solgtes til Udsælsel derfra (VIII, 2 § 1). I Henseende til den Priis, de kunde erholde for deres Slaver, vare de vel ikke, saaledes som i Compagniets Tid, bundne til nogen vis Takt; men, skiondt de saaledes kunde træffe Overeenskomst om Priisen efter eget Godtbefindende, varede dog undergivne den Tvang, at af den Betaling, de erholdt for en Slave, vare de forpligtede til at sende de modtagne Varer til de kongl. Lande, med Undtagelse af 2 Gade Sukker à 1000 Pund Brutto, eller et proportioneret Quantum Bomuld, for hver fuldvoren Mand-Slave og for de øvrige i Proportion²⁵⁾; men de skulde da bortføre disse Varer med det samme Skib og paa den samme Rejse, hvorpaa Slaverne vare indførte (III, 5). De øvrige Varer, som Fremmede modtog i Betaling for Slaver, og som skulde føres til danske Havne, kunde de Fremmede ei selv henføre dertil, da Handelen paa disse fra de vestindiske Colonier ikkun maatte skee med kongl. Undersaatters Skibe (I. 1, 2. V. 2).

For at nyde de Begunstigelser, Frd. af 9de April 1764 tilstod de danske Slavefibe, var det nødvendigt at have Sopas og at gjøre Farten directe over Guinea til de americanske Colonier. Den danske Slavehandler, som ikke opfyldte disse Bestigelser, maatte derfor antages udelukket fra de særegne Begunstigelser, som Frd. tilstod, og sat i Klasse med Fremmede.

²⁵⁾ Jvfr. det foran Bemærkede angaaende Beregningsmaaden af Slaver pr. pièces des Indes, der ganske analogt anvendtes paa den for dem givne Betaling.

Dette siges nu udtrykkelig, forsaavidt Slaverne ikke indførtes directe fra Guinea, i VIII. 2 § 1, hvorefter der af de Slaver, som saaledes indbringes med Undersaatternes Skibe, skal erlægges samme Told som af fremmede Slaver. Forsaavidt som danske Slavefibe foer directe fra Guinea uden Søpas, synes det samme at maatte antages. Det kan nemlig ikke have været Meningen, at Undladelse af at forsyne sig med vestindiske Rentes og Generaltoldkammers Pas skulde med Hensyn til Farten fra Guinea paa de danske americanse Der have samme Folge — nemlig vedkommende Skibs Confiskation og en Mulkt paa 1000 Rdlr. (IV, 4) — som Løsning og Ladning fra saadanne pasløse Skibe, der vare udgaaede directe til de vestindiske Der. En saadan Straf omtales nemlig ikke i Cap. VI, hvor Hovedbestemmelserne om de kongl. Undersaatters Slavehandel ere samlede, og hvor der ellers skeer Hensviisning til Forordningens øvrige Bestemmelser, forsaavidt de skulle anvendes paa Slavehandelen. At Lovgiveren ogsaa har tænkt sig Slavehandel drevet af danske Undersaatter uden Pas directe fra Guinea til de vestindiske Der, synes at fremgaae af VIII, 2 § 1, hvor der siges, at de paa Undersaatternes „med Pas forsynede Skibe“ indførte Slaver ere frie for Told; hvorved der altsaa som en naturlig Modsetning maa være forudsat, at danske Undersaatter kunde indføre uden Pas Slaver saavel fra fremmede Steder udenfor Guinea som fra Guinea selv. Da det desuden vilde have været syndeligt, om Fremmede skulde kunne indføre Slaver fra Guinea uden dansk Pas og danske Undersaatter ikke, synes det rimeligt, at danske pasløse Slavefibe maatte i det mindste have samme Udgang som Fremmede²⁵⁾.

²⁵⁾ Denne Mening sancioneredes iøvrigt udtrykkelig af Lovgivningen for

Den Gunst, som siden Monopolets Ophævelse var viist Slavehandelen, vedblev fremdeles, og den Indskrænkning, som Frd. 25de Marts 1766 syntes at indeholde, stete uden Tvivl snarere for at befordre de danske vestindiske Ders Opkomst, end for at fravige de Principer, hvorpaa de foregaaende Anordninger angaaende Slavehandelen vare byggede. Ved den nævnte Frd. 25de Marts 1766 forbødes nemlig Udførsel af Slaver fra de dansk-vestindiske Der, uden General-Gouverneurens skriftlige Tilladelse, under betydelig Straf. De, der udforte Slaver, og de, der vare dem behjælpelige, skulde for hver udført Slave bøde 1ste Gang 300 Rdlr. Vestind. Cour., 2den Gang dobbelt og saaledes fremdeles det Dobbelte, og desuden skulde Bedkommende være pligtige at skaffe Slaven tilbage, eller en lige saa god i hans Sted.

I Maret 1765 havde der daaenst sig et privat Societet i Kiøbenhavn til Slavehandels Befordring, under Grosferer Bargums og Gustmeyers Enkes Direction. Dette Societet, der erholdt en Detroi under 18de Marts 1765, confirmeret 4de August 1766, fik vel de danske Forter og Loger paa Guinea overleverede til sig; men det erholdt saa langt fra nogen Eneret paa Slavehandelen, at de Begunstigelser, der tilstodes det (jvfr. Confirm. af 4de Aug. 1766, § 1, 7—11), i Virkeligheden ikke vare Andet end Gientagelser af Fr. 9de April 1764, med den Undtagelse, at Societetet erholdt Tilfagn paa disse Begunstigelser i 20 Aar.

Derimod bestod Forordn. af 25de Marts 1766 ikke længe i sin fulde Udstrækning. Ved Frd. 22de April 1766, der havde til Hensigt at ophjælpe Handelen paa St. Thomas og St. Jean, fattes nemlig Bestemmelserne i Frd. af 9de Apr. 1764

St. Thomæ og St. Jeans Bedkommende ved Frd. 22de April 1767, II, 7, hvorom nedenfor.

om Indførsel og Udførsel af Slaver til og fra disse tvende Der paa ny i Kraft, saavel for de kongelige Under-
saatter, (II, 5) som for fremmede Nationer (I, 7). Forjaavidt
som det i sidstnævnte Lovsted siges, at Slaver, der indføres af
Fremmede, udgaae todfrit, kunde der vel spørges: om heri
ikke indeholdtes en ny Begunstigelse for Slavehandelen? Dette
kan dog neppe antages, da Frd. 9de April 1764 ikke indehol-
der nogen Bestemmelse om, at der skal erlægges Told ved
Udførselen af de Slaver, Fremmede have indbragt; skøndt
denne Forordning ellers med temmelig Udførlighed omhandlede
de forskellige Toldsatser. Det er allerede foran bemærket, at
Frd. 22de April 1767 II, 5, sætter for St. Thomas og St.
Jeans Vedkommende de danske Skibe, der ikke ere forsynede
med Pas, i Klasse med fremmede. Paa den Slavehandel,
der drevs til St. Croix, havde Frd. af 22de April 1767 ingen
Indflydelse, og forjaavidt vedblev altjaa Frd. 25de Marts
1766 at staae ved Magt.

Efterat Kongen i Begyndelsen af 1776 atter havde modtaget
de danske Etablissementer paa Guinea af det Barginiske So-
cietet, udfom under 12te Mai 1777 en ny Forordning
angaaende Handelen paa Guinea og Slavehandelen paa Vest-
indien, hvorved betydelige Indskrænkninger skete i de forhen til-
staaede Friheder, og som ledede paa ny til Indførelsen af et
Slags Monopol i Slavehandelen.

Slavehandelen skulde alene føres med Skibe,
som tilhørte og udrededes enten af Kongen, (der drev Han-
delen paa Guinea ved en kongl. Handelsdirection) eller
hans europæiske Undersaatter; hvorimod al Indførsel
af Slaver til de vestindiske Der med fremmede
Skibe forbødes under Straf af Slavernes Confiskation og

alvorlig Tiltale (§ 1, 8). Det eneste Tilfælde, hvori det endnu tillodes Fremmede at indføre Slaver til Verne, var, naar nogen Fremmed vilde nedsette sig paa Verne med sine Slaver; han kunde da erholde Tilladelse af den vestindiske Regiering til at indføre dem, imod Erlæggelsen af den almindelige Told, hvorom nedenfor (§ 12). De Begunstigelser, som Frd. af 9de April 1764 havde indrommet Slavehandelen, lede ogsaa betydelige Indskrænkninger. Thi — endskiøndt Godtgjørelsen af den Consumtion, der skulde erlægges for Skibsprovisioner, som ved Reskr. 2den Decbr. 1768 var bestemt til 4 Rdr. for hver Mand af Skibenes Besætning, vedblev (§ 18); endskiøndt de til Slavehandelen fornødne Varer kunde udføres toldfrit, forsaavidt de vare indenlandske eller directe indførte til Kiøbenhavn fra China og Ostindien (§ 5); og endskiøndt fremmede Varer, der vare fornødne til Handelen, kunde oplægges til Udførsel til Guinea — saa maatte der dog af disse betales en Told af 2½ pCt.; ligesom de ogsaa, under Straf af Confiskation, maatte udføres til Guinea inden 2 Aar (§ 6). Til selve Farten skulde (ifølge § 2) bruges Skibe, som vare byggede paa indenlandske Værfter og indrettede til Defension, (jvfr. Frd. 18de Marts 1776 § 1) eller som af det vestindiske Rentes og Generaltoldkammer vare authoriserede til denne Fart (jvfr. Frd. 18de Marts 1776 IV § 1); hvorhos de skulde være forsynede med de sædvanlige Skibspapirer (§ 3) og bemandede med Kongens egne Undersaatter, saavidt muligt; dog saa, at Skipperen og Styrmanden altid henhørte til disse (§ 4). Den Tilladelse, som Frd. 9de April 1764 havde givet til afgiftsfrit at indføre i Vestindien de Varer, der ikke kunde afsættes paa Guinea, gientoges i § 7, med Tilføiende: at der først skulde af Skipperen indleveres en beediget Fortegnelse over dem til Gouvernementet paa Guinea, som authoriserede den, for at den kunde tiene til Control ved Indførselen i

Vestindien. Den Toldfrihed for indførte Slaver, som Frd. 9de April 1764 og 22de April 1767 tilstod, bortfaldt; thi efter § 9 skulde der svares i Recognition af hver fuldvoxen Slave 4 Rdlr., af en halvvoxen 2 Rdlr. og af et Barn 1 Rdlr. Dogaa den Frihed, som Slavestibene havde havt til at retournere fra Vestindien til hvilkensomhelst Havn i Danmark, Norge og Slesvig, indskrænkedes, da det befaledes, at al Retour skulde skee til Kiøbenhavn (§ 14).

Ligesom Frd. af 12te Mai 1777 saaledes betydeligt befværedede Slavehandelen, ja endog aldeles berøvede Kongens vestindiske Undersaatter Deelagtigheden deri: saaledes indeholdt den dog paa den anden Side en Lettelse, i det den aldeles ophævede Frd. af 25de Marts 1766 ved at tilstaae de kongl. Undersaatter i Vestindien Ret til at udføre deres Slaver til fremmede Colonier, naar de indgave til Regeringen paa Dérne en Fortegnelse over Slaverne og over Kiøberens Navn og Opholdssted (§ 10). En saadan Udførsel belagdes heller ikke med Told, med mindre en Indbygger aldeles reiste bort med sine Slaver; thi da maatte den foran anførte Told betales (§ 11).

For at stikke den guineiske Handelsdirection end mere, forordnedes det ved Placat 25de Junii 1777, at de Summer, som den fik tilgode paa de vestindiske Der for Slaver, skulde have Fortrin i Debitorernes Boer næst efter Fordringer, som vare prioriterede i Plantagerne; under Betingelse af, at Crediten ikke var givet længere end i 6 Maaneder, og at Fordringen strax anmeldtes for Retten, hvilket Fortrin ved Rescriptet af 31te Decbr. 1777 udvidedes til at gielde i Aar og Dag.

De Indskrænkninger, som vare begyndte i Henseende til Slavehandelen ved Frd. 12te Mai 1777, erholdt endnu en betydelig Forøgelse ved Detroi af 5te Juli 1781, ved hvilken det Kongel. danske østerjøiske og guineiske Handels-Selskab

oprettedes. Dette Compagnie, der var beregnet paa at concentrere den hele østerøiske Handel i Kiøbenhavn, erholdt ved den nævnte Detroi udstrakte Begunstigelser, hvoraf vi her skulle anføre dem, der vedkom den guineiske Handel. Det erholdt den sædvanlige Godtgjørelse af Consumption for Skibsprovisioner (§ 13); fremdeles bestandig Dplagsfrihed og Frihed for Told og Consumption af alle de Varer, det brugte til den guineiske Handel (§ 11); endvidere Fritagelse for Brug af stemplet Papir, navnlig ved dets Transactioner i Vestindien (§ 21), og endelig Eneret til at drive Slavehandelen ved de danske Etablissementer i Guinea (§ 7, gien- taget ved Plac. 10de April 1782).

Det østerøiske-guineiske Compagnie fik dog ikke udelukkende Monopol paa Slavehandelen. Vel havde allerede Frd. af 12te Mai 1777 aldeles udelukket saavel Kongens ikke-europæiske Undersaatter, som Fremmede, derfra. Men, da intet Lovbud havde udtrykkelig udelukket Kongens europæiske Undersaatter fra Slavehandelen, og da det i Detroien af 5te Jul. 1781 § 7 og Pl. 10de April 1782 siges, at Compagniet skal have „Eneret til at drive Handel paa Kysten af Guinea, hvor vore Forteresjer og Løger ere beliggende“, og at som Folge heraf „den ved Frd. 12te Mai 1777 alle Kongl. Undersaatter givne Tilladelse til paa disse Steder at handle, er ophævet:“ saa maa det anses for afgjort, at det, ved Siden af hiint Handels-Selskabets Monopol paa Slavehandelen ved de danske Besiddelser paa Guinea, vedblev at være alle Kongens europæiske Undersaatter uformeent, andensteds fra, at indføre Slaver paa de danske vestindiske Øer, under de Betingelser, som vare opstillede for Detroiens Emanation. I Lobet af denne Afhandling vil det ogsaa blive viist, at de danske Undersaatter upaataalt benyttede sig af denne Berettigelse til Slavehandel.

Da det østerøiske og guineiske Compagnies Eneret saa-

ledes ifkun strakte sig til Slave-Indførelse og Udførsel fra de danske Forter i Guinea, var den Udvidelse, Slavehandelen paa det danske Vestindien erholdt ved Reskript af 2den Febr. 1785, ikke noget Indgreb i dets Privilegier. Dette Reskript tillod nemlig — paa en Tid, da der viste sig Tendenser til større Frihed i Slavehandelen — alle Nationers Handelslende saavel med fremmede som med danske Skibe at indføre Neger-slaver til St. Thomas, og igien at udføre og andensteds sælge dem, uden at erlægge nogen Told af dem ved Udførselen. Hensigten med dette Reskript var umisfiendeligen at giøre St. Thomas' Frihavn til et besøgt Slavemarked, hvilket netop var af Bigtighed nu, da Slavehandelen begyndte at høre sig af det Forsald, hvori den var kommen under den nordamericanse Krig.

Allerede længe havde mange Menneskevenner talt og arbejdet for Slavehandelens Ophævelse; allerede var denne Menneskeheden vanærende Handel forbudt paa flere Steder udenfor Europa²⁶⁾; allerede vare Forhandlingerne om Slavehandelens Affkæffelse begyndte i det engelske Parlament. Men endnu havde ingen europæisk Regiering vovet at affkæffe Slavehandelen. Det var den danske Regiering forbeholdt, heri at give Europa det første Exempel.

Under 5te August 1791 nedsattes en Commission til

²⁶⁾ 1776 affkæffedes nemlig Slavehandelen i Virginien, hvis Exempel flere af de nordamericanse Stater fulgte saaledes, at den 1783 var affkæffet i 13 af Staterne, siendt den først totalt forbødes i Staternes Constitutionsact af 17de Novbr. 1787 fra 1ste Januar 1808 at regne. (sfr. Recherches sur les Etats-Unis de l'Amerique, 1788, I, p. 158. IV, p. 321. *Morenas*: second petition contre la traite des noirs. 1821, p. 41). 1789 havde endvidere det engelsk-ostindiske Compagni under Straf forbudt Indførselen af Slaver i dets indiske Besiddelser (sfr. Montgomery Martin: die britischen Colonien, 1836. S. 102—3).

bedre Indretning af Negerhandelen paa Guinea og de danske vestindiske Der. Efterat denne Commission havde tilendebragt sine Forhandlinger, udkom Frd. af 16de Marts 1792 som et Resultat af dens Undersøgelser og af Generaltoldkammerets, tildeels derpaa grundede, Indstilling.

Denne Forordnings Hensigt gik ud paa at tilstede en større Frihed i Slavehandelen saa længe, indtil de danske Colonier i Vestindien vare forsynede med saa mange Neger-slaver, at ingen ny Tilførsel behøvedes, samt derhos aldeles at ophæve Slavehandelen for Danmarks Bedkommende, naar dette Tidspunkt kunde antages at være indtruffet (cfr. Præmisserne).

Forordningen 9de April 1764 og 12te Mai 1777 fattes ganske ud af Kraft (§ 4). Indførselen af Negere fra Kysten (Guinea) til alle kongl. vestindiske Der frigaves derimod for alle Nationer (§ 2) og det under meget gunstigere Betingelser, end nogeninde før; navnlig forsaavidt, at saavel Fremmede, som Kongens egne Undersaatter, node næsten lige Rettigheder i Slavehandelen. Negrene kunde indføres under alle Flag, følgelig i alle Nationers Skibe. Af de indførte Negerinder erlagdes ikke Told, lige saa lidet som af de indførte Negere, naar der ikke udførtes Sukker for dem; thi da maatte heraf betales en Tillægstold af $\frac{1}{2}$ pCt. (§ 4). Det tillodes nemlig at udføre i hvilket som helst Skibe og til hvilket som helst Sted i eller udenfor Europa for hver indført Neger eller Negerinde 2000 Pund raat Sukker, for en halvvoeren det halve Quantum (men for Børn Intet); under den Betingelse, at Udførselen skete inden 1 Mar efter Neger-Indførselen (§ 3). Det var denne Udvidelse i Udførselen af Vestindiens Hovedproduct (hvorpaa der allerede var gjort et Forsøg ved Frd. af 9de April 1764), som var beregnet paa, ved Siden af Begunstigelser, der

indremmedes Planterne (hvorefter nedenfor), at trække fremmede Slavefibe til de danske Øer; thi det coloniale Handelsystem, som paa den Tid fulgtes i enhver Stat, hyldede den Grundsætning, at Handelen fra Colonierne kun skulde være aaben for Moderlandets Indbyggere: en Grundsætning, som ogsaa var gieldende for de danske Øers Vedkommende. Med Hensyn til St. Croix paabød nemlig Frd. 7de April 1777, at Handelen paa Europa alene skulde skee paa Kiøbenhavn med indenlandiske og kongl. Underfaatter tilhørende Skibe, hvis Hovedredere skulde være bosatte i de kongl. europæiske Lande; hvilken indskrænkende Bestemmelse dog tildeels ophævedes ved Resol. 22de Febr. 1786, der tillod Retourladningerne under visse nærmere Betingelser at indgaae til ethvert Sted i Kongens europæiske Stater, hvor Sukker-Raffinaderier vare anlagte og dreves, Altona dog undtagen. Med Hensyn til St. Thomas og St. Jean var Handelen derimod en Deel friere; thi ved Frd. 4de Novbr. 1782 var det tilladt at føre Retourladningerne til hvilken som helst Havn i Europa, naar det skete med Kongens Underfaatters egne Skibe, hvis Hovedredere vare bosatte i de kongl. europæiske Stater, eller, som Resol. 9de Novbr. 1789 tilføiede, med Skibe, hjemmehørende paa St. Thomas eller St. Jean. Ogsaa med Hensyn til Handelen paa andre americaniske Colonier var den i Frd. af 16de Marts 1792 omhandlede Tilladelse til Udførsel af Sukker en ny Bestemmelse; thi for St. Croix's Vedkommende maatte ellers kun udføres til America visse Quanta Producter, som Betaling for indførte Provisioner og Plantage-Requisita (Frd. 9de April 1764 III, 2, 19 April 1779 § 10), og for St. Thomas' og St. Jeans Vedkommende maatte der til America udføres alle til disse Frihavne indførte Varer og de samme Quanta Producter, som det var tilladt at udføre fra St. Croix (Frd. af 9de April 1764. V, 4, III, 2; af 19de April 1779, § 10; 4de Novbr. 1782,

§ 3). Uagtet de Begunstigelser i Henseende til Sukkerexporten, som Frd. af 16de Marts 1792 indrømmede, er det dog klart, at selv denne Forordning stillede kongelige Underkammeret en Deel bedre end Fremmede. Disse maatte nemlig kun udføre indskrænkede Quanta, og det endda kun inden en vis Tid og foreget Told; hvorimod hine ikke blot beholdt den dem efter ældre Anordninger tilkommende Ret til at exportere Sukker, uden Indskrænkning i Henseende til Quantum og Tid, og uden Forhøjelse i Tolden; men danske Underkammeret bleve deelagtige i den nu indrømmede Frihed til at exportere Sukker, lige med Fremmede, til enhver Havn i eller udenfor Europa.

Forordningen af 16de Marts 1792 betiente sig ogsaa af andre Midler, mere directe i Plantage-Giernes Interesje, for at befordre Dernes Forsyning med Negere. Den gav nemlig Haab om Understøttelse for trængende Plantage-Giere; den eftergav, for at tilveiebringe det rette Forhold imellem Kiønnene, fra Begyndelsen af 1795 Kopskatten for Neger-Dvinder og Piger, som arbejdede paa Plantagerne, saafremt de ikke vare Huus-Negerinder; hvorimod denne Afgift fra samme Tid skulde erlægges dobbelt af alle Plantage-Mands-Negere (§ 5); den forbed paa det Strengeste, dog uden nogen bestemt Straf, al Udførsel af Negere fra de kongl. vestindiske Der, med Undtagelse af saadanne, som Generalgouverneuren og Regjeringen i meget enkelte Tilfælde efter Omstændighederne maatte troe sig beføiede til at lade udgaae, og af saadanne, som Lovene bode at udgaae (§ 6), hvorved sigtedes til dem, som ved Lov og Ret demtes til Bortførelse²⁷⁾.

Som ovenfor sagt, var det ingenlunde Lovgiverens Hensigt at befordre Slavehandelen ved Frd. af 16de Marts 1792, men blot at træffe Foranstaltninger til, at det danske Vestindien

²⁷⁾ Jvfr. Nestr. 24de Febr. 1792; i Thaarups Statistik, VI, S. 665—72.

saaledes kunde forsynes med Negere, og et saadant Forhold tilveiebringes mellem Kiennene, at Plantagernes Cultur kunde fortsattes i Fremtiden uden Tilførsel af Slaver, alene ved de Negere, der fødtes paa Verne. Derfor begrændsede Forordningen Slavehandelen til 10 Aar, og paabød: at med Udgangen af 1802 skulde al Negerhandel for de kongl. Undersaatter ophøre paa de africanste Kyster og ellers, hvor den kunde finde Sted udenfor de kongl. Besiddelser i Vestindien; saaledes, at efter dette Tidsums Udløb aldeles ingen Neger eller Negerinde, enten paa Kysten eller paa andre fremmede Steder, maa ved eller for Kongens Undersaatter indkøbes, i saadanne Undersaatters Skibe føres, eller til de kongl. vestindiske Der til Salg indføres, og skulde al mod dette Forbud stridende Handel efter denne Tid anses for ulovlig (§ 1). Saaledes blev al Negerhandel fra danske Undersaatters Side — hvad enten den skete directe, ved personligt Indkøb og Salg af Negere, eller den kun befordredes mere indirecte, ved at give Skib eller forskyde Penge til dens Jværfættelse — erklæret for ulovlig, forsaavidt den skete efter Udgangen af 1802 og derhos udenfor de danske vestindiske Der. Da nu intet Brud paa Lovene bør taales uden derpaa følgende Straf, maatte en saadan ulovlig Slavehandel være underkastet arbitraire Straffe, hvis Størrelse naturligviis maatte afhænge af de Omstændigheder, hvorunder Forbrydelsen blev begaaet; endskiondt det vistnok, med Hensyn til vor daværende Lovgivnings totale Mangel paa Straffebestemmelser for Angreb paa og Berøvelse af den personlige Frihed, gjorde det saare vanskeligt at angive de Momenter, der maatte være de ledende ved Kiendelse af Straf for Slavehandel. Det var den kommende Tids Bestræbelser for Slavehandelens Undertrykkelse forbeholdt, omhyggeligere at bestemme de forskellige Arter af denne Forbrydelse, og fastsætte passende Grader i Straffene for samme.

Forordningen 16de Marts 1792 ophævede ikke alle ældre Lovbud angaaende Slavehandelen. Den blev staaende ved Tilbagekaldelsen af de almindelige Forordninger af 9de April 1764 og 12te Mai 1777, forsaavidt de endnu vare i Kraft. Derimod vedblev Decr. 5te Juli 1781 (gjentagen ved Pl. 10de April 1782), der indrømmede det østersøiske og guineiske Handels-Selskab Eneret til Slavehandelen ved de danske Besiddelser i Guinea, at bestaae som speciel og uigienkaldt Lov, ved Siden af Frd. 16de Marts 1792. Imidlertid ophævedes disse Lovbud endnu inden Marts Udgang. Thi ved Frd. af 7de Novbr. 1792 tillodes det saavel Kongens egne Under-saatter som Fremmede at udføre Negerer fra de danske Etablissementer i Guinea til hvilket som helst Sted, saavel med indens som med udenlandske Skibe, under den Betingelse, at der erlagdes ved Udførselen 10 Rdl. d. Cour. af hver Neger til Forternes og Logernes Vedligeholdelse. Skøndt Frd. af 7de Novbr. 1792 gjentager den i Frd. 16de Marts s. N. udtalte Bestemmelse angaaende Negerhandelsens Ophævelse med Begyndelsen af 1803, er den i det Hele taget dog ikke det Princip tro, hvorpaa Frd. af 16de Marts 1792 maa, ifølge sine Præmisser og de forud for samme gaaede Forhandlinger, antages at være bygget. Det er nemlig deraf fiendeligt, at Lovgiveren derfor alene fremdeles tillod Slavehandelen i et vist Tidrum, for at Colonierne ikke senere skulde behøve ny Indførsel af africanse Arbeidere. Dersom Lovgiveren havde havt dette Synspunkt skarpt for Øie ved Affattelsen af Frd. 7de Novbr. 1792, vilde han dog neppe have tilstedet en fri Udførsel af Negerer fra de danske africanse Etablissementer til hvilket som helst Sted, selgelig ogsaa til fremmede Colonier. Maaskee kan de betydelige Udgifter, som medgik til Vedligeholdelse af Etablissementerne, hvilke Kongen nu atter selv havde maattet overtage, efter at have, endog i

den Tid, de vare i det østerføiske og guineiske Handels-Selskabs Besiddelse, bidraget ikke ubetydelige Summer til deres Bestaaen (jvfr. Decr. af 5te Jul. 1781 § 8), foranlediget denne Inconsequents. Slutningsbestemmelsen i Frd. 7de Novbr. 1792 viser dog, at Diemedet med Frd. af 16de Marts s. A. ikke tabtes af Sigte, forsaavidt det gif ud paa at tilveiebringe et rigtigere Forhold mellem Kiønnene paa de danske vestindiske Der, og saaledes sikkre Forøgelsen af de usle Arbeidere; thi det siges udtrykkeligt, at af denne Grund skulde Halvdelen af den omhandlede, ved Udsørselen fra Guinea erlagte, Told for vorne Negerinder kunne erholdes godtgjort af den kongl. Toldkasse i Vestindien, saafremt de indbragtes til de danske Der directe fra de danske Etablissementer.

Ved Siden af Frd. 16de Marts og 7de Novbr. 1792 vedblev fremdeles det specielle Reskr. af 2den Febr. 1785 at være i Kraft, forsaavidt det nemlig tillod alle Nationer at indføre Slaver til St. Thomas; hvorimod det paa Grund af § 6 i den førstnævnte Forordning maatte anses ophævet, forsaavidt det indremmede en fri Udsørsel af Negere fra denne D. Sammenholder man dette Reskript med § 2 i Frd. af 16de Marts 1792, hvor der handles om den større Handelsberettigelse med Negere, vil det indses, at Negerhandelen til St. Thomas vedblev at være friere end paa St. Croix og St. Jean, fordi hin Paragr. alene tilsteder Indsørsel fra „Kysten“, det vil sige Guinea; medens derimod Reskriptet ganske i Almindelighed aabner Indsørselen til St. Thomas, selgelig ogsaa for Negere, der maatte være indførte andesteds fra end Kysten, navnlig fra andre americaniske Colonier.

Af det Anførte fremgaaer, at den danske Slavehandel ved Frd. af 16de Marts og 7de Novbr. 1792 erholdt en Frihed, ikke blot i Henseende til Indsørselen til Vestindien, men især i Henseende til Udsørselen fra Guinea, som havde været ukjendt

forhen, endog i Tidsrummet fra 1764 til 1777, da man lod sig det være meget magtpaaliggende, ved Antagelsen af et friere System at ophjælpe Tilførselen af Negerer til de fremblomstrende Colonier. I den sildigere Periode fremherskede derimod et Menneskeligheds Motiv, som ikke engang var ahnet i den tidligere, da Negerhandel betragtedes som enhver anden Varehandel.

Endskiøndt der vel ikke foreligger saa ganske saa Data, hvoraf vi kunne bedømme den danske Slavehandels Omfang i Tidsrummet fra 1754 til 1802, saa er vor Kundskab i denne Henseende dog kun sparsom for den første Deel af Tidsrummet. Det er rimeligt, at Slavehandelen paa de danske vestindiske Der er tiltaget betydeligt efter 1754; deels paa Grund af dens Frigivelse for Kongens egne Undersaatter, deels paa Grund af Fremmedes, rigtignok betingede Deeltagelse i denne Handel, og endelig ved Hjælp af det Bargariske Societet. Dette Societet, der især var beregnet paa Slavehandel, har vel drevet en temmelig stor Trafique med Negerer, thi dets Grundcapital var 130,000 Rdlr.²⁸⁾ og den foregedes fort efter med endnu 170,000 Rdlr.)²⁹⁾ — Summer, hyormed en betydelig Slavehandel kunde iværksættes, da Giennemsuitsprisen for en Neger paa Guinea i den Tid, da Societetet bestod, ifkun var 15 Pund Sterling³⁰⁾. Imidlertid er det atter uvist, med hvor stor Kraft Societetet tog sig af Slavehandelen paa de danske Colonier i Amerika. Thi, skiøndt Placcaten af 22de April 1755 § 9, hvorefter alle Slaver fra de danske Etablisjementer paa Guinea skulde udføres til de danske Der

²⁸⁾ Confirmation 4de August 1766.

²⁹⁾ Convention 19de Febr. 1766 § 5.

³⁰⁾ Kurzgefaßte Beschreibung der Handlung der vornehmsten europäischen Staaten, 1778—79, II, 110.

i Vestindien, ikke var tilbagefaldt, berettes det dog, at Societetet, foruden sin Slavehandel paa de danske Der, paatog sig at levere Frankrig 1200 Slaver aarlig. Men det stærkeste Beviis for den danske Slavehandels Tiltagen finde vi ikke blot deri, at de Danske i Aaret 1769 indkøbte paa Guinea 1200 Slaver³¹⁾, men især i det store Antal Negere, som paa denne Tid (1772) fandtes paa de danske Der: paa St. Croix 22,399, paa St. Thomas 4,400 og paa St. Jean 2,400³²⁾ — vistnok et betydeligt Antal, især med Hensyn til St. Croix, som for 40 Aar siden var ganske ubeboet, og hvis Regerpopulation endnu 1758 ikkun calculeredes til 6 à 7000³³⁾.

De udførligste Oplysninger for den nærmest paafølgende Tid findes i den Beretning, som den ved Refr. af 5te August 1791 til Overveielse af Regerhandelens Gavnlighed nedsatte Commission indgav. I de 12 Aar fra 1778 til 1789 indkøbtes for dansk Regning i Guinea 17,113 Negere eller i Giennemsnit aarlig 1,426, skiondt Indkøbet naturligviis fluctuerede betydelig i de forskellige Aar (mellem 475 i 1780 og 2,428 i 1784). Af disse vare de 12,062 indkøbte ved de danske Etablissementer³⁴⁾. Imidlertid var det langtfra, at alle disse

³¹⁾ Sell: Geschichte des Negerslavenhandels, S. 73.

³²⁾ Encyclopedie methodique. Commerce T. II. p. 7.

³³⁾ (Haagensen) Beskrivelse over Eilandet St. Croix, S. 51. — Det er evenfor bemærket, at en stor Deel Negere jævnlig flygtede fra de danske Der til Porto Rico. Det Tab, som herved forarsagedes Planterne, forhindrede tildeels ved en mellem Danmark og Spanien affattet Tractat af 21de Juli 1767 (hos Calteau: Tableau des états danois. Paris, an X. T. III. p. 182—89), hvorved disse Magter forpligtede sig gjensidig til at udlevere de bortflygtede Slaver, naar de requireredes tilbage inden 1 Aar efter Flugten; hvorhos dog Tractatens Vedvaren gjordes afhængig af, at Kongen af Danmark tillod Catholikerne paa de danske Der fri Religionsøvelse, og at der paa dem fandtes catholske Kirker, som betientes af catholske Geistlige, autoriserede efter den catholske Kirkes Ritus.

³⁴⁾ Kirstein: Udtog af Forsættlingen til Kongen angaaende Regerhandelens Afkæffelse: i Minerva, April 1792. — Til lettere Overfigt over

Negere indførtes til de danske vestindiske Der. Thi fra 1778—89 udgjorde den hele Tilførel dertil med danske Skibe ifkun 6,229, af hvilke endog de 4,375 komme paa de første 6 Aar, 1778—83. Da Fremmede uetop i dette sidst anførte Tidrum vare udelukkede fra Negerhandelen paa de danske Der, udgjør den anførte Sum det fulde tilførte Beløb; hvormod dette ikke kan siges om det andet Sexennium, 1784—89, i hvilket ogsaa Fremmede, ifølge Reskr. af 2den Febr. 1785, havde Tilladelse til at indføre Negere paa St. Thomas. Om man nu endog bringer den Afgang, som Overtarten fra Guinea til Amerika medførte, og som paa de danske Slavestibe udgjorde omtrent 15 pCt.³⁵⁾ (2,558 Negere), i Anslag, saa blev dog meer end

den danske Negerhandels Omfang i Tidrummet 1778—1789, kan følgende Sammensilling efter Kirsteins Urtog siene:

Aar.	Antallet af de fra Africa for dansk Regning udførte Negere.	Antallet af Negere, bragte til de danske vestindiske Der i danske Skibe.	De i denne Handel brugte danske Skibe.
1778	1,197	908	3
1779	1,021	979	2
1780	475	438	1
1781	2,408	1,229	5
1782	1,831	192	5
1783	1,969	629	7
1784	2,428	305	8
1785	2,087	115	8
1786	1,227	406	3
1787	1,093	492	4
1788	633	249	2
1789	714	287	2
	17,113	6,229	50

³⁵⁾ Kirstein l. c. Paa engelske Slavestibe udgjorde Dødeligheden under Overtarten i Regelen 25 pCt. (Newton: thoughts upon slavetrade, 1788, p. 2.); Falconbridge, an account of the slavetrade 1788, p. 19—26).

Halvdelen af de for dansk Regning i Africa indkøbte Negerer forte til fremmede Colonier. Heraf synes det antageligt, at Slavemarkederne i fremmede Colonier maa have været bedre end i de danske; havde dette ikke været Tilfældet, da vilde de danske Slavestibe vistnok hyppigere have søgt directe til de danske Der, hvor de dog i Regelen indtog deres Retourladninger til Europa. Men at Fremmede skulde have søt sig synderlig tiltrukne til de danske Slavemarkeder i Vestindien, er heller ikke at formode. Med en saa ubetydelig Tilførsel kunde Negerbefolkningen paa de danske Der ikke tiltage. Derfor finde vi, at den for St. Croix's Vedkommende i Tidsrummet fra 1780 til 1790 ikke i noget Aar har oversteg 22,687 Individuer, og at den i 1790 beløb sig til 568 Individuer færre end i 1780; hvoraf det altsaa sees, at den endog var sunken ned under sin Status i 1772, da den udgjorde 22,399 Individuer. Marsagen til den danske Negerhandels Aftagen maa vel især søges i, at Fremmede vare udelukkede derfra; at det østersøiske og guineiske Handels-Selskab beholdt Eneret til Handelen ved de danske Etablisjementer i Guinea; og at den nordamericanske Krig næsten ganske tilintetgjorde den britiske Negerhandel: hvorfor de danske Slavehandlere formodentlig have fundet deres Regning ved at indføre deres Negerladninger til de britiske Colonier, hvor Priserne paa Negerer naturligviis stige, ligesom de efter 1784 formodentlig ogsaa søgte til de franske Colonier, hvor der gaves ikke ubetydelige Præmier for indførte Negerer³⁶⁾.

De forskellige Bestemmelser, som Trd. 16de Marts og

³⁶⁾ Jvf. Hüne: Geschichte des Negerflavenhandels I. S. 345—46, 375—76. I en Beretning som Handelsstanden i Liverpool indgav til en i Parlamentet, i Anledning af Slavehandelen nedsat Comitee, anføres, at de Danske havde i Aarene fra 1788 til 1793 udført fra Africa omtrent 2000 Negerer aarlig (Edwards: history of the West-Indies. II, p. 57). Endskøndt det ikke kan antages, at denne Beretning er forsættelig urigtig, eftersom den liverpooliske Handelsstand da, som Slavehandelens Forsvarere, vilde have handlet lige imod sin egen Interesse, maa den dog betragtes som aldeles urigtig, da den, navnlig med Hensyn til de første tre Aar er betydeligt afvigende fra den citerede officielle Beretning, og da der med Hensyn til de sidste Aar intet Indicium findes, som taler for et saa pludseligt Omkring i den danske Slavehandel; hvorimod flere Data, navnlig Negerpopulationens Størrelse, tyde paa det Modsatte.

7de Novbr. 1792, efter hvad der ovenfor er udviklet, indeholdt til at befordre Negerhandelen saavel til de danske Colonier i America som fra dem i Africa, vare naturligtvis i og for sig vel skikkede til at ophjælpe den astagne danske Negerhandel. Men desuden søgte Regieringen paa en mere praktisk Maade at sætte Plantage-Gierne paa de danske Der i Stand til saaledes at forsyne sig med Negere, inden Fristen for Negerhandelsens Tilladelighed udløb, at de uden Uleilighed i Fremtiden kunde undvære ny Tilforsel. Regieringen opfyldte nemlig det Tilfagn, den i Præmisserne til Frd. 16de Marts 1792 havde givet Planterne om et Laan. Laanet bestemtes at skulle i Alt udgiøre 1,302,644 Rdlr. vestind. Cour. og undergaves i Henseende til Bestyrelsen deraf en egen i Vestindien udnævnt Commission³⁷⁾. Følgen heraf var, at Slavehandelerne erholdt promptere Betaling paa de danske Der end andre Steder (Berler paa 3 Maaneders Sigt, i Stedet for andens steds paa 12 til 24 Maaneder), og at de derfor hyppigen bragte et stort og godt Udvalg af Negere til Derne; samt at Planterne paa de danske Der erholdt billigere Priis end i det øvrige Vestindien, saaledes at f. Ex. en Neger, for hvilken der paa de britiske Der betaltes 45—48 Pund Sterling, kunde paa de danske Der købes for 40—42 Pd. Sterling. Det vilde være interessant at see nøiagtigen angivet det Omfang, Negerudførselen fra det danske Guinea og Tilførselen til dansk Vestindien, navnlig med danske Skibe, i det Hele havde, i Tidrummet fra 1792 til 1802. Men Mangelen af statistiske Data³⁸⁾ hindrer mig fra at meddele en fuldstændig Oversigt. Ikkun med Hensyn til St. Croix foreligger der os saadanne Oplysninger, at deraf kan erfares de Virkninger, Frd. af 16de Marts og 7de Novbr. 1792 havde paa denne D. Slavepopulationen paa St. Croix, som 1792 udgiorde 22,240 Individier, og saaledes havde holdt sig paa samme Punkt i 30 Aar (1772: 22,399), var 1796 allerede stegen til 25,450 og vedblev saaledes gradvis at stige, saa længe Indførselen af Negere var tilladt. 1798 udgiorde

³⁷⁾ Orholm: de danske vestindiske Ders Tilstand, 1797.

³⁸⁾ Som viimot ville findes i Generaltoldkammer- og Commerce-Collegiets Archiv, hvortil jeg ikke har kunnet faae Adgang.

den 26,309, 1800: 26,901 og 1803: 27,161³⁹⁾. Denne Tilvæxt (omtr. 25 Proc. i 10 Aar) hidrører alene fra Indførselen, og ikke fra en Forøgelse i Fødslerne paa de vestindiske Der; thi man finder, at i Aarene 1793:96 overgik endog de Dodes Antal blandt Negrene Fødslerne med 897 Individuer, og i Aarene 1798:1800 og 1802:3 med 880. Disse Efterretninger vedkomme vel udelukkende St. Croix; men denne Des langt oversveidende Folkemængde, fremfor St. Thomas og St. Jean, gier, at, om endog Resultaterne paa disse Der skulde have været noget anderledes, vil dog ingen mærkelig Afvigelse desaarjag kunne antages i Hovedresultatet.

Skulde det efter de foreliggende Data bestemmes, i hvilken Periode den danske Negerhandel naaede sit høieste Punkt, maa det vel antages at have været omtrent paa den Tid, da Grd. af 12te Mai 1777 traadte i Kraft; thi da havde St. Croix allerede en Slavebefolkning, der endog i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede forholdsviis var saa lidet forøget. Den danske Negerhandels Dalen tog saaledes sin Begyndelse omtrent paa samme Tid som den engelske, og tildeels den franske. Iffun i det sidste Decennium af dens Bestaaen hævede den sig atter noget, før derpaa at gaae til Grunde for bestandig.

Tredie Afsnit. Efter 1802.

En Deel af Planterne paa St. Croix havde vel inden Udgangen af 1802 indgivet en Ansøgning om Forlængelse af den tiaarige Frist til Negeres Indførsel paa 3 Aar, men Regeringen tog intet Hensyn dertil, og Grd. af 16de Marts 1792 traadte i Kraft ved Begyndelsen af Aaret 1803, med et Par ved Kgl. Resolution af 28de Novbr. 1804 tilfædede Undtagelser⁴⁰⁾.

Endnu inden Terminen for Negerhandelens Ulovlighed

³⁹⁾ "Hæderlandet" (1842) Nr. 755. Folgebld: Statistiske Tabeller, vedkommende St. Croix (af Sarauw). Tabel I.

⁴⁰⁾ Thaarup: Statist. VI. S. 697—98.

i de britiske Besiddelser, den 1ste Januar 1808, var indtraadt, som Engländerne ved Capitulationsact af 25de Decbr. 1807⁴¹⁾ i Besiddelse af de danske vestindiske Der. Men, da Capitulationsactens 6te Artikel fastsatte, at de danske Love skulde forblive i fuld Kraft paa Derne, kunde denne Occupation ingen Forandring medføre i Forbudet mod Negerhandelen.

Efterat Negerhandelens Ulovlighed var bleven sanctioneret af den britiske Regjering, har denne bestandig ladet sig det være magtpaaliggende, i Fredsslutninger og andre Fordrag at bidrage til dens stedsevarende Undertrykkelse. Af en saadan Bestræbelse fremgik den 8de Artikel i Fredstractaten til Kiel af 14de Januar 1814 mellem Storbritannien og Danmark, hvorved Kongen af Danmark, i Betragtning af at „det var Kongen af Storbritannien og den britiske Nation særdeles magtpaaliggende, for stedse at afskaffe Slavehandelen,“ forpligtede sig til, „i Forening med bemeldte H. Majestæt at bidrage, saavidt det beroede paa ham, til at grundfæste dette velgiorende Værk, og forbyde ved de kraftigste Love og paa den høitideligste Maade alle sine Underfaatter at have Deel i Slavehandelen.“

Den saaledes paatagne Forpligtelse til Negerhandelens Undertrykkelse har Kongen af Danmark søgt at gjøre Fyldest paa flere Maader. Det vil erindres, at Frd. af 16de Marts 1792 forbød saavel Udførsel af Neger-slaver fra de danske vestindiske Der, som Indførsel af Slaver til samme. For ulovlig Udførsel af Neger-slaver fra de danske Der har Frd. 1ste Juni 1832 paabudt betydelige Straffe — „da det i de senere Tider ikke var sieldent, at Slave-Negere og Negerinder, tværtimod det Forbud, som indeholdes i Frd. af 16de Marts 1792 § 6, udsneges fra de kongl. vestindiske Gilande“ — i det der nemlig fastsattes Mulet fra 500 til 1500 Rdlr. D. B. C. for hver Slave eller Slavinde, der bortførtes fra dansk Vestindien, foruden Erstatning til vedkommende Eier⁴²⁾.

⁴¹⁾ The St. Croix Gazette 1808 Nr. 1.

⁴²⁾ Denne Frd. har erholdt en ikke umærkelig Udvidelse, ved en under 19de Decbr. 1836 af Generalgouverneuren udsædte Placat (i den dansk-vestindiske Regjerings Avis for 1836 Nr. 416), hvorved det bestemmes „som en Politie-Maertning,“ at ingen frigivne Neger

For den anden Art af ulovlig Negerhandel, Indførsel af Negerflaver, har Frd. af 3die Jul. 1835 fastsat de hidtil savnede Straffe, som tildeels ere af en særdeles alvorlig Natur, idet de variere mellem Mulkt og 20 Mars Fæstningsarbejde; Alt efter det meer eller mindre graverende ved den Maade, hvorpaa det er deeltaget i Negerhandelen. Fremdeles kundgior bemeldte Frd. af 3die Jul. 1835 de tractatmæssige Forholdsregler til Negerhandelens Undertrykkelse, til hvilke Danmark havde givet sit Samtykke ved Accessionstractaten af 26de Juli 1834, hvorved denne Magt under visse Modificationer tiltraadte de mellem Frankrig og Storbritanien under 30te Novbr. 1831 og 22de Marts 1833 afsluttede Conventioner til Negerhandelens Undertrykkelse, ved nemlig gjensidig at indromme de contraherende Magters Krydsere Ret til at visiterer hverandres Skibe, der ere mistænkelige som Slavehandlere. Endelig indeholder Frd. af 3die Juli 1835 en omstændelig Fremstilling af de Regler, der blive at følge ved Behandlingen og Paadømmelsen af de Sager, der reises i Anledning af ulovlig Negerhandel eller Mistanke derfor.

Der er vel fremkommet Exempler paa, at britiske Undersaatter, navnlig paa Anguilla, have i de Mar, som gif nærmest forud for Slave=Emancipationen i de britiske Colonier (1ste Aug. 1834), indført adskillige Negere til St. Thomas for at giøre sig deres Slaveherredømme varigere og mere frugtbringende⁴³⁾; men der er neppe forekommet nogen Rets= sag imod Danske, som have forsøgt paa at indføre Negerflaver i vore vestindiske Colonier.

maa i de første 12 Maaneder efter hans Frigivelses Tinglæsnings Datum forlade de danske Colonier uden Generalgouverneurens Tilladelse, og at den, som beforder saadanne Frigivnes Befrielse fra Verne, skal straffes efter Forordningen af 1ste Jun. 1832.

⁴³⁾ Jøfr. Collegial= Tidende 1836. S. 201—5.
